

घरबासले जोगाउँदै मगर संस्कृति

मधु शाही

लमजुङ, ६ फागुन/रासस

हरियो सालको पातका टप्पी। त्यसमा बाफ उडै गरेको तातो सेल रोटी। अचार, आलू अन गेडागुडी। हेँ खाउँखाउँ लाने। मुखले चाल्नुअघि आँखैले लोभाउने (होमस्टे) घरबासको परिकार। लमजुङको बँसीसहर नगरपालिका-२ नरुवाल मगर घरबासकी साँवित्री आलेमारका आँगनमा आउने जो कोही पाहुनाले थसरी नै मौलिक स्वाद चाल्न पाउँछन्।

“हुँगालाई मीठो गरी सत्कारले खुवाउनुपर्छ”, उहाँले अनुभव सुनाउँदै भन्नुभयो, “बोली वचन मीठो भए, खाना भनै स्वादिलो हुँच।” सावित्रीले घरबासमा व्यापार मात्रै गर्नुहुन्। त्यससँगे आफ्नो समुदायको कला, संस्कृति र संस्कारको समेत प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष रूपमा पहिचान भक्ताउनुहुँच।

“सेल रोटी पेटथरि

खाउँ है!

रेथाने चामलते बनाएको।

केही हानि गर्दैन।”

सावित्रीले हेरक परिकारको फाइदा र स्वादका बारेमा प्रष्ठ पर्नुहुँच। नरुवाल मगर घरबासमा केही साताअधिमात्रै सञ्चार तथा सूचना प्राविधिमन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुडले मूल्यमन्त्री हुँदा घरबास सञ्चालन र प्रवर्द्धनमा जोड दिनुभएको थियो। मन्त्री गुरुडका अनुसार गाडकी प्रदेशमा तीन सय १० र लमजुङ जिल्लाभर १२ वटा घरबास सञ्चालनमा छन्।

“तीत राम्रो हो।” सञ्चारमन्त्री गुरुड गण्डकी प्रदेशको मुख्यमन्त्री हुँदा उद्घाटन गरिएको नरुवाल मगर घरबास लमजुङ जिल्लाकै मगर समुदायले सञ्चालन गरेको पहिलो घरबास हो। लमजुङ बहुजाति, भाषाभाषी, संस्कृति र संस्कारले भरिएको जिल्ला हो।

यहाँका थ्रैप्रै समुदायले आआफ्नो कला र सभ्यता प्रदर्शन गरे पनि पर्यटन प्रवर्द्धनको मूल आधार बनसको भन्दै मन्त्री गुरुडले मूल्यमन्त्री हुँदा घरबास सञ्चालन र प्रवर्द्धनमा जोड दिनुभएको थियो। मन्त्री गुरुडका अनुसार गाडकी प्रदेशमा तीन सय १० र लमजुङ जिल्लाभर १२ वटा घरबास सञ्चालनमा छन्।

“लमजुङ घरबासले धानेको जिल्ला हो। यहाँका अधिकांशले कृषिसँगै घरबास सञ्चालन गर्दछन्”, मन्त्री गुरुडले भन्नुभयो, “घरबासले एकातिर स्थानीय व्यवसायमा टेवा पुचाउँछ भने अर्कोतीर यहाँको कला, संस्कृति र सभ्यताको संरक्षण गर्दै।”

मगरद्वारा सञ्चालित जिल्लाकै पहिलो घरबासका अध्यक्ष हेमबहादुर आलेले यो व्यासायले स्थानीयको आर्थिकस्तर सुधार गर्नुको साथै रोजगारीको अवसर पनि सिर्जना गरो बताउनुभयो। सुरुमा १० घरले घरबास सञ्चालन गरेका भन्दै

गर्दा घरबास सञ्चालकमा त्यसको प्रत्यक्ष असरमा भोग्नुपर्ने चुनौती थिएको छ”, उहाँले भन्नुभयो। नरुवाल मगर घरबास यहाँका स्थानीय महिलाले धानेका छन्। घरबास सञ्चालक फूलमाया राना, सुनिता राना, सविना राना, पार्वती राना, मिना राना, दिलमाया राना, राममाया आले, सझीता आलेलायात महिलाले संस्कृति संरक्षणसँगै पर्यटन प्रवर्द्धनमा योगदान पुऱ्याउँदै आएका छन्। फूलमाया उमेरले पाकी हुनुहुँच। उहाँले घरबासमा पाहुनाको सत्कार गर्दा परम्परागत संकार र संस्कृतिमा जोड दिन रुचाउनुहुँच। बारीमा फल्ने कोटो, मैके, चामल, यिनै परिकारले बनेका मगरका परम्परागत खानपान परिस्कर्ण उहाँ निकै सिपालु हुनुहुँच। मिना रानाको घरबासमा आउने पाहुना प्रायः लोकल कुखुरा र ढिँडो खाने हुँच। बँसीसहर नगरपालिका-२ का बडायक्ष मदनबहादुर गानाका अनुसार गाडकी प्रदेशमा तीन सय १० र लमजुङ जिल्लाभर १२ वटा घरबास सञ्चालनमा छन्।

आफ्नै गाउँघरमा बसेर खेतिपाती गर्दै दुई चार पैसा आम्दानी गर्न सकिने हुँदा घरबास व्यवसाय लाभादायिक रहेको हेमबहादुले अनुभव सुनाउनुभयो। मगर घरबासमा पर्यटक आउनुको अर्को कारण यहाँबाट देखिने हिमशुखलाका दृश्यहरू हुन्। पछिल्लो समय हिमलाको हिँडै घट्टै गएको र कालापत्थर देखिन्दैन थालेको पर्यटन आकर्षण घट्ने हो कि भन्ने चिन्ताले सताउन थालेको घरबास सञ्चालक बताउँछन्। घरबासका अध्यक्ष हेमबहादुले भन्नुभयो, “यो वर्ष हिँडै हाराउँदै गएर दुप्पामा मात्रै थेरै देखिन थालेको छ।” बाल्यकालमा मायिसमम हिँडै देखिने गरेको सम्फदै उहाँले अब ती सबै दृश्य लोप हुने चिन्ता मनमा गढेको बताउनुभयो। हेमबहादुरका अनुसार नरुवाल घरबासबाट अन्पूर्ण, लमजुङ हिमाल, मनस्तु, गणेशलायात पाँच वटा हिमालका दृश्य नियाल्न सकिन्छ। “अहिले जलवायु परिवर्तनको असरले बाकलो हिमाल परिलँदै कालापत्थरमा परिवर्तन हुन थालेको छ। यसले

गर्दा घरबास सञ्चालकमा त्यसको प्रत्यक्ष असरमा भोग्नुपर्ने चुनौती थिएको छ”, उहाँले भन्नुभयो। नरुवाल मगर घरबास यहाँका स्थानीय महिलाले धानेका छन्। घरबास सञ्चालक फूलमाया राना, सुनिता राना, सविना राना, पार्वती राना, मिना राना, दिलमाया राना, राममाया आले, सझीता आलेलायात महिलाले संस्कृति संरक्षणसँगै पर्यटन प्रवर्द्धनमा योगदान पुऱ्याउँदै आएका छन्। फूलमाया उमेरले पाकी हुनुहुँच। उहाँले घरबासमा पाहुनाको सत्कार गर्दा परम्परागत संकार र संस्कृतिमा जोड दिन रुचाउनुहुँच। बारीमा फल्ने कोटो, मैके, चामल, यिनै परिकारले बनेका मगरका परम्परागत खानपान परिस्कर्ण उहाँ निकै सिपालु हुनुहुँच। मिना रानाको घरबासमा आउने पाहुना प्रायः लोकल कुखुरा र ढिँडो खाने हुँच। बँसीसहर नगरपालिका-२ का बडायक्ष मदनबहादुर गानाका अनुसार गाडकी प्रदेशमा तीन सय १० र लमजुङ जिल्लाभर १२ वटा घरबास सञ्चालनमा छन्।

आफ्नै गाउँघरमा बसेर खेतिपाती गर्दै दुई चार पैसा आम्दानी गर्न सकिने हुँदा घरबास व्यवसाय लाभादायिक रहेको हेमबहादुले अनुभव सुनाउनुभयो। मगर घरबासमा पर्यटक आउनुको अर्को कारण यहाँबाट देखिने हिमशुखलाका दृश्यहरू हुन्। पछिल्लो समय हिमलाको हिँडै घट्टै गएको र कालापत्थर देखिन्दैन थालेको पर्यटन आकर्षण घट्ने हो कि भन्ने चिन्ताले सताउन थालेको घरबास सञ्चालक बताउँछन्। घरबासका अध्यक्ष हेमबहादुले भन्नुभयो, “यो वर्ष हिँडै हाराउँदै गएर दुप्पामा मात्रै थेरै देखिन थालेको छ।” बाल्यकालमा मायिसमम हिँडै देखिने गरेको सम्फदै उहाँले अब ती सबै दृश्य लोप हुने चिन्ता मनमा गढेको बताउनुभयो। हेमबहादुरका अनुसार नरुवाल घरबासबाट अन्पूर्ण, लमजुङ हिमाल, मनस्तु, गणेशलायात पाँच वटा हिमालका दृश्य नियाल्न सकिन्छ। “अहिले जलवायु परिवर्तनको असरले बाकलो हिमाल परिलँदै गएर लाभादायिक रहेको हेमबहादुले अब ती सबै दृश्य लोप हुने चिन्ता मनमा गढेको बताउनुभयो। उहाँले घरबासका अध्यक्ष हेमबहादुर आलेले यो व्यासायले स्थानीयको आर्थिकस्तर सुधार गर्नुको साथै रोजगारीको अवसर पनि सिर्जना गरो बताउनुभयो। सुरुमा १० घरले घरबास सञ्चालन गरेका भन्दै

रासस
काठमाडौं, ६ फागुन

अमेरिकी सहायता संस्था मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरेशन (एमसीसी)द्वारा नेपालमा सञ्चालित मिलेनियम च्यालेन्ज एकाउन्ट (एमसी) नेपालका कार्यक्रम स्थग्न गर्ने जानकारी गराएको छ।

अर्थ मन्त्रालयद्वारा मंगलबाल जारी प्रेस रिलिज तीन महिनाका लागि एमसी एमसी ए नेपाल कार्यक्रम

स्थग्न भएको औपचारिक जानकारी दिइएको हो। अरिलिजमा भनिएको छ, “अमेरिकी सहायता संस्था एमसीसीले फागुन २ मा पठाएको इमेलमा नेपाल सरकार र उक्त निकायबीच २०७४ भद्रौ २९ मा सम्पन्न कम्प्याक्टअन्तर्तीत कार्यान्वयन भइरहेका आयोजनासँग पत्राचार गरेपछि ती कार्यक्रमको काम रोकिएको थियो। युएसएड अन्तर्गतका विभिन्न ६ परियोजना रहने गर्ने निर्णय अमेरिकी सरकारले रहने गर्ने निर्णय अमेरिकी सरकारले गरिसकेको छ।

दिनको स्थग्नसम्बन्धी कार्यकारी आदेशानुसार रोकिएको व्यहोरा सरोकारवालालाई जानकारी गराइन्छ।

यसअघि अमेरिकी सहायता संस्था एमसीसीले फागुन २ मा पठाएको इमेलमा नेपाल सरकार र उक्त निकायबीच २०७४ भद्रौ २९ मा सम्पन्न कम्प्याक्टअन्तर्तीत कार्यान्वयन भइरहेका आयोजनासँग पत्राचार गरेपछि ती कार्यक्रमको काम रोकिएको थियो। युएसएड अन्तर्गतका विभिन्न ६ परियोजना रहने गर्ने निर्णय अमेरिकी सरकारले रहने गर्ने निर्णय अमेरिकी सरकारले गरिसकेको छ।

घितोमा रहेको जग्गा डाँक बढाबढारा लिलाम बित्री गरिने बारेको ७ दिने सार्वजनिक सूचना

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति २०८१/११/०७)

यस श्रीपति बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.बाट तपसिलमा उल्लेखित ऋणीहरूले यसै संस्थाबाट व्यक्तिगत कर्जा लिनु भएका सदस्यले कर्जाको संवाद तथा व्याज समेत नतिरी नबुझाई लिखित बमोजिम कर्जा साबन्धी शर्त उल्लङ्घनमा गर्नु भएकोले पटक पटक मौखिक तथा लिखित ताकेता गर्दा समेत तिर्नु पर्ने कर्जाको रेकम चुक्ता गर्ने तर्फ कुनै चासो पहल नगर्नु भएकोले तपशिल बमोजिमको ऋणीलाई कर्जा चुक्ता गर्ने तर्फ कुनै ३५ (पैसेस) दिने सूचना प्रकाशित गर्दा भुक्ताने तर्फ कुनै चासो नदेखाई बेवास्ता गरेकाले यो धितोमा रहेको जग्गा लिलामको लागि पोखरापत्र राष्ट्रिय द